

بیان 57 حق در رساله حقوق

امام سجاد(ع) مظهر بندگی و طاعت است که با درایت و زمان‌شناسی دقیق، مبارزه غیرمسلحانه با حکام ظلم و جور را پیش گرفت و در این راه با هوشمندی به منظور مقابله با جهالت سیاسی و مذهبی فعالیت کرد.

خبرگزاری مهر - امام سجاد(ع) مظهر بندگی و طاعت است که با درایت و زمان‌شناسی دقیق، مبارزه غیرمسلحانه با حکام ظلم و جور را پیش گرفت و در این راه با هوشمندی به منظور مقابله با جهالت سیاسی و مذهبی فعالیت کرد.

در منتهی الآمال نقل شده: پیش از آن که مسلمانان به ایران حمله کنند، شهربانو دختر یزدجرد، در خواب رسول خدا(ص) را دید که با امام حسین(ع) داخل خانه شد و او را برای امام حسین خواستگاری کرد و تزویج نمود. شهربانو می‌گوید: شب دیگر حضرت فاطمه(س) را در خواب دیدم که اسلام را به من تعلیم داد و من در خواب مسلمان شدم. ایشان فرمود: به زودی به فرزندم حسین را خواهی رسید. زمانی که در مدینه امام حسین(ع) را دیدم، دانستم که همان شخصی است که در خواب، پیامبر(ص) مرا به عقد او در آورد. به این سبب او را اختیار کردم.

حضرت امیرالمؤمنین به امام حسین فرمود: بهترین شخص در روی زمین برای تو از این زن متولد خواهد شد. امام زین العابدین(علیه السلام) در پنجم شعبان سال 38 هجری قمری متولد شد. کنیه ایشان ابوالحسن و ابومحمد و القاب مشهورش زین العابدین، سید الساجدین، سید العابدین، زکی، امین، سجاد و ذو الثفات است. (حوادث الایام، صفحه 165)

امام چهارم شیعیان، فرزند حسین بن علی بن ابیطالب (ع) و ملقب به "سجاد" و "زین العابدین" است که در سال 38 هجری، پنجمین روز از ماه شعبان چشم به جهان گشود.

آن بزرگوار در کارزار کربلا حضور داشت اما مشیت و تقدیر الهی بر این بود که بواسطه بیماری امکان حضور در صحنه نبرد را نداشته باشد، تا بعدها در کنار حضرت زینب(س) به افشاگری درباره حکومت خودکامه و افشاگری پرداخته، برای حراست از ارزشهای اصیل اسلامی و تاریخ اسلام و مسلمانان فعالیت کند.

امام سجاد و حضرت زینب با موقعیت شناسی دقیق و صحیح به تبیین اهداف واقعه کربلا پرداخته، پیام امام حسین را به گونه ای منتقل کردند که ماندگار و جهانی شد.

واقعه کربلا با همه ابعاد عظمت بی‌مانندی به ظاهر در عصر عاشورا به پایان رسید، اما از آنزمان مأموریت حضرت سجاد (ع) و زینب کبری (س) آغاز شد.

حضرت سجاد (ع) را در حال بیماری بر شتری سوار کردند و دو پای حضرتش را از زیر شکم آن حیوان به زنجیر بستند. سایر اسیران را نیز بر شتران سوار کرده روانه کوفه کردند. کوفه ای که در زیر سنگینی و خفقان حاکم بر آن بهت زده بر جای مانده بود و جرأت نفس کشیدن نداشت، چون این زیاد دستور داده بود رؤسای قبایل مختلف را به زندان بیاورند. در چنین شرایطی دستور داد سرهای مقدس شهدا را بین سرکردگان قبایلی که در کربلا بودند تقسیم و سر امام را پیشاپیش کاروان حمل کنند.

بدین صورت کاروان را وارد شهر کوفه کردند. عبید الله زیاد می‌خواست وحشتی در مردم ایجاد کند و این فتح نمایان خود را به چشم مردم آورد. اما با همه این ددمنشیه‌ها، نتوانست به اهداف پلید خود دست یافته، پیش مردمان رسوا و او که می‌خواست به هر شکل ممکن امام حسین را کوچک بشمارد، خود به اعتراف عمومی برای بزرگی و عزت امام کمک کرد.

شرایط و مقتضیات عصر امام

مردم مسلمان عصر امام به علت تبلیغات و فعالیت‌های سیاسی و فرهنگی حکومت‌های نامشروع در برابر حقایق سیاسی و مذهبی در نهایت جهالت و بی‌دینی به سر می‌بردند.

در چنین شرایطی، بزرگترین و مهمترین مسئولیت امام سجاد (ع)، احیای مجدد اسلام ناب محمدی (ص)، تبیین جایگاه امامت و رهبری اهل بیت، مبارزه با جهالت سیاسی و مذهبی مردم و تربیت مجاهدان واقعی بود.

از جمله صفات بارز امام سجاد علیه السلام تحمل و شکیبایی او در برابر ناگواریها و عفو و گذشت از کسانی است که نسبت به وی بی حرمتی یا جفا کرده بودند.

رساله حقوق؛ یادگاری از امام سجاد(ع)

یادگارهای علمی امام علی بن الحسین(ع) در قالب ادعیه بویژه در صحیفه سجادیه، نگارش رساله حقوق و ثبت و ضبط روایات اخلاقی در دسترس است.

متن رساله حقوق در 2 منبع تحف العقول و خصال شیخ صدوق آمده است و اگرچه متن رساله حقوق در تحف العقول شرح و بسط بیشتری دارد اما صحیح‌ترین نسخ رساله حقوق، منقولات شیخ صدوق بویژه در نسخه خصال است.

نظام حقوقی در مکتب انبیا بویژه در اسلام، جامعه را بر اساس کرامت انسان استوار دانسته و بر مبنای معارف و عقاید صحیح بازسازی می‌کند و با نفی ارزش‌های کاذب نژادی و قومی همه مؤمنین را از قبایل، طوایف و نژادهای گوناگون، سفید و سیاه و عرب و عجم را به عنوان جامعه واحدی می‌شناسد. قوانین اسلام هماهنگ با فطرت است و نیازها و تمایلات انسان را در مسیری معتدل مورد توجه قرار می‌دهد.

امام سجاد از این انسانهای شاخصی است که حقوق مبتنی بر کرامت انسانی را بطور علمی و عملی ارائه کرده است. رساله حقوق در بردارنده اهم حقوق الهی و وظایف اخلاقی است و در هر حق نیز اهم جوانب آن بیان شده است.

امام زین‌العابدین در رساله حقوق، 51 حق الهی را در 7 دسته بیان کرده است:

اول: حق خداوند

دوم: حق نفس و اعضای بدن

سوم: حق افعال عبادی

چهارم: حق رعایا

پنجم: حقوق خویشاوندان

ششم: حقوق برخی اصناف اجتماعی

هفتم: حق مالی

صحیفه سجادیه

صحیفه سجادیه از ارزنده ترین آثار اسلامی است که 57 دعا را شامل می شود، این صحیفه مشتمل بر دقیقترین مسائل توحیدی، عبادی، اجتماعی و اخلاقی است و به آن "زبور آل محمد (ص)" نیز می گویند .

نیایشهای امام موقعیتهای و شرایط مختلفی را شامل می شوند از جمله ستایش خدا در طلب رحمت بر رسول خدا، طلب رحمت بر حمله عرش و بر هر فرشته مقرب، هنگام صبح و شام، پناه جستن به خدا از ناملایمات و اخلاق ناستوده و کردارهای ناپسند، طلب فرجام نیک، اشتیاق به طلب آمرزش از خدای تعالی .

در واقع امام سجاد(ع) در دعاهاى خود توجه دادن به مظاهر قدرت پروردگار، یادآورى نعمتهای مختلف خداوند و وظیفه شكر و سپاس، آیات آفاقی و انفسی پروردگار، ادب و آداب دعا، تلاوت، ذکر، نماز و عبادت را مورد اشاره قرار داده است.